

FOKUS-kontakten informerer

Rapport fra FOKUS-kontakt Gerd Louise Molvig

Kvinner - bare til pynt i politikken?

Norad, Chr. Michelsens Institutt og FOKUS arrangerte 26.09.16 et interessant møte i Oslo.

Underdirektør Kristine H. Storholt var ordstyrer og ønsket oss velkommen. Hun startet med å henvise til ny forskning om kvinners deltakelse i politikken. De siste årene har det vært en økning i antall kvinner i verdens nasjonalforsamlinger - faktisk er tallet nå 23% sammenlignet med 12% i 1995. Dette utviklingstrekket er tydelig bl.a. i Afrika. I land hvor kvinneandelen er gått frem, har man brukt kjønnskvoltering, men betyr det også reel innflytelse? Målet med seminaret var å få belyst tre spørsmål:

1. Hva skal til for at kvinner blir valgt?
2. Hva må til for at kvinnelige politikere skal få reell makt?
3. Har Norge en rolle å spille?

Pynt og prakt, men mest makt kalte Forsker Vibeke Wang ved Chr. Michelsens Institutt og forsker Ragnhild Muriaas fra UiB og Chr. M. Institutt innlegget sitt og understreket: det utgjør en forskjell med eller uten kvinner i parlamentene. Mange har fordommer mot kvotering, og kritikken går på at de er ukvalifiserte og elitistiske (status). Mange har fått kjønnspektivet inn i lovgivningen, som sikrer kvinner rettigheter. Dette har gitt endret parlamentarisk kultur. Man har fått ammerom, barnepass, familievennlige møtetidspunkter. Dette har ført til holdningsendringer.

I Uganda har man lenge hatt en uavhengig, sterk kvinnebevegelse, påvirket av internasjonale normer og aktører. Likevel understreker forskerne at kvoterte kvinner ikke har like stor makt som menn, men det er langt bedre å være i parlamentet, enn ingen kvinnedeltagelse. De blir et symbol for endring når man finner kvinner i domener de tidligere ikke har vært. Kvinner har påvirket kvinnevennlige reformer som gjelder barneekteskap, FGM (kjønnslemlestelse, vold i hjemmet, egne hygienerom m.m.), men kvinner blir evaluert strengere enn menn.

FOKUS gjennomførte i 2015 en studie av poliske virkemidler for å fremme kvinners politiske deltagelse i tre øst-afrikanske land. Arbeidet ble fullført av rådgiver Gunhild Østavig, som også presenterte resultatet for oss. Undersøkelsen har ført til to rapporter om temaet: «In power – with power?», som tar for seg valgsystemer og kvoteringsordninger for å studere hvordan kvinner rekrutteres til politiske posisjoner. Oppfølgeren heter «African Conversations on Women and Politics». Den inneholder intervjuer med kvinner og menn fra Uganda, Kenya og Rwanda om spørsmål knyttet til likestilling og kjønnskvoltering. Unesco har bidratt med midler til undersøkelsen.

Østavig kunne bekrefte at plakater med kvinnelige politikere ble revet ned, øynene revet ut og ofte ble ansiktet klusset over. Også der, som mange steder i Europa, sier man at det går feil vei med demokratiet og menneskerettighetene. Mye bestemmes utenfor parlamentet. Mange fattige kvinner sitter i fengsel

pga abort. Å repakke budskapet gjennom teater og tegneserier er bra, og viktig å få med seg de konservative kvinnene, og alliere seg med eldre parlamentarikere. Kvinnelige parlamentarikere må få mer respekt, mange blir misbrukt fysisk og svertetekampanjer eksisterer. Viktig med god relasjon til sivilsamfunnet.

Seniorrådgiver Petter Skjæveland avsluttet møtet. Han arbeider med utviklingsstrategier og analyseverktøy, hvor man kan måle/se kvinners politiske makt. Det kan gjøres maktanalyser i Norges fokusland og hva endringene fører til av «makt over ...» og «makt til å...». Det er viktig å ikke spre tynt ut over for mange bistandsprosjekt – færre land og færre prosjekt gir best effekt. Viktig å finne støttespillere og arbeide med holdningsendringer. Oppsøk mannsarenaer hvor kulturer «dannes». Han fremhever også viktigheten av å spille på lag både med konservative og progressive krefter, også kvinner på tvers av politiske partier. Langsiktighet er nødvendig for å oppnå resultater. Man ser mye diskriminering i lovverket, bl.a. kan ikke kvinner arve jord og eiendom.

Mange kvoterte blir kritisert, uten at man vet hva de har fått til. De som er valgt ordinært, blir mest beundret, men de kvoterte får til like mye. Hersketeknikker er sterkt fremtredende.

Norad delte ut «Frihet, makt og muligheter» som er UD's Handlingsplan for kvinners rettigheter og likestilling i utenriks- og utviklingspolitikken 2016-2020, samt en resultatrapport for 2015 i kortversjon om Kvinners rettigheter og likestilling. Den inneholder bl.a. to sider med tegninger og tall som illustrerer «Utfordringer i mange kvinners livsløp» - meget visuelt! Av eksempler kan nevnes:

- 117 mill. jenter er «borte» på verdensbasis
- 39.000 jenter under 18 år blir gift hver dag. Over 3000 av disse er yngre enn 15 år.
- 481 mill. kvinner i verden kan ikke lese og skrive. 64% av alle over 15 år som ikke kan lese og skrive, er kvinner

Tallene er så enorme for alle utfordringene som er beskrevet, at man nesten føler seg maktesløs.

Det som er positivt, kan hentes fra Forordet, skrevet av direktør Jon Lomøy i Norad:

«Norsk bistand til kvinners rettigheter og likestilling gir resultater. Vi ser positiv utvikling på mange områder – dette har Norge bidratt til. Resultatrapporten viser hvordan bistanden kan bidra til at jenter og kvinner får utdanning, helsetjenester, strøm, vann og kapital, slik at de både får et bedre liv og blir bedre i stand til å forsørge seg og sin familie. Årets resultatrapport viser også at det kan være utfordrende å oppnå resultater. Vi må forstå lokale forhold og holdninger og normer hos både kvinner og menn, for å kunne bidra til endring. ... Det er lokale endringsagenter som må drive utviklingen fremover. Ekstreme og voldelige krefter er på fremmarsj mange steder. Felles for mange av dem er motstand mot kvinners grunnleggende menneskerettigheter, som for eksempel bevegelsesfrihet og deltagelse i det offentlige liv.... Norge er en viktig aktør i det internasjonale arbeidet for likestilling. Fordi vi er parat til også å fronte kontroversielle temaer internasjonalt, kan vi sikre at viktige, men vanskelig temaer forblir på dagsorden.

Ovenstående tegning er hentet fra FOKUS-rapporten «In power – with power?»

Gerd Louise Molvig
FOLUS-kontakt